

DOI 10.36074/11.12.2020.v5.13

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ РОДЮЧОСТІ ҐРУНТІВ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ашихміна Альона Андріївна

здобувач вищої освіти природничо-математичного факультету
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Пархоменко Олександр Григорович

кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри географії
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Україна

Земельному фонду Чернігівщини характерна певна двоїстість: з одного боку ґрунти області відмічаються достатньою родючістю, з іншого – їм притаманні процеси деградації, які охоплюють майже всю територію. В цьому важливу роль відіграють фактори, що пов'язані з використанням земель.

Ґрунтовий покрив області представлений такими ґрунтами як дерново-підзолисті, які займають 30 % орних земель (432,5 тис. га), сірі лісові та дернові ґрунти – 19 % (277,8 тис. га), темно-сірі ґрунти та чорноземи опідзолені – 13 % (189,9 тис. га), чорноземи типові, лучно-чорноземні та лучні ґрунти – 38 % (540,6 тис. га) [1]. Вони значно різняться за морфологічними ознаками, умовами залягання та фізико-хімічними властивостями.

Агрохімічна паспортизація ґрунтів сільськогосподарських угідь за вмістом гумусу, азоту, фосфору та калію (табл. 1) проводиться раз на 5 років. Агрохімічну характеристику було виконано у 2019 р. Чернігівською філією ДУ «Інститут охорони ґрунтів» у Городнянському, Коропському, Новгород-Сіверському та Чернігівському районах на площі 51,9 тис. га [1].

Згідно агрохімічного дослідження було встановлено, що забезпеченість ґрунтів сільськогосподарських угідь області рухомими сполуками сірки, калію та фосфору знаходиться на задовільному рівні. Вміст гумусу в ґрунтах характеризується дуже низьким рівнем, що можна пояснити значною

розораністю території, незбалансованим внесенням органічних добрив та збільшенням площ просапних культур. Дефіцит азоту зумовлений типом та гранулометричним складом ґрунтів (переважаючи легкі дерново-підзолисті) й низьким вмістом гумусу в них. На основі даної паспортизації можемо відмітити, що головною проблемою ґрунтів Чернігівщини є підвищена кислотність, причиною якого є незбалансоване внесення азотних добрив, які при перетворенні аміаку в нітрати підкислюють ґрунт.

Таблиця 1

Характеристика ґрунтів Чернігівської області (2019 р.)

	Площа ґрунтів, %						Середньо-зважений показник
	дуже низький < 20	низький 21-50	середній 51-100	підвищений 101-150	високий 151-200	дуже високий > 200	
Вміст рухомих сполук фосфору	3%	3%	43%	36%	13%	3%	108 мг/кг
Вміст рухомих сполук калію	дуже низький ≤ 20	низький 21-40	середній 41-80	підвищений 81-120	високий 121-180	дуже високий > 180	
	10%	18%	28%	28%	13%	1%	76 мг/кг

Продовження табл. 1

Площа ґрунтів, %							Середньо- зважений показник	
Вміст гумусу	дуже низький < 1,1	низький 1,1-2,0	середній 2,1-3,0	підвищений 3,1-4,0	високий 4,1-5,0	дуже високий > 5,0		
	44%	3%	27%	21%	3%	3%	2,41%	
Вміст азоту, що легко гід- ролізується	дуже низький < 100	низький 101,0 - 150,0		середній 151,0 - 200,0		підвищений > 200		
	60%	38%		3%		1%	87 мг/кг	
Вміст рухомих сполук сірки	дуже низький <3,1	низький 3,1-6,0	середній 6,1-9,0	підвищений 9,1-12,0	високий 12,1-15,0	дуже високий > 15,0		
	1%	11%	26%	26%	18%	18%	10,93 мг/кг	
За реакцією ґрунтового розчину	дуже сильно та сильнокислі <4,5		середньо- та слабокислі 4,6-6,6		близькі до нейтрал. та нейтральні 6,8-7,0		середньо- та слаболужні 7,1-8,0	
	6%		56%		26%		12%	6,46%

дані сформовано з [2]

У цілому агрохімічна ситуація в області досить складна. Для відтворення поживних елементів та гумусу в ґрунті у кризових умовах потрібно притримуватися мінімізації обробітку ґрунту; вносити органічні та мінеральні добрива; підвищувати ефективність дії гною, як добрива та гумусоутворювача; проводити хімічну меліорацію; вирощувати сидерати з подальшим їх приорюванням; ефективно проводи моніторинг стану ґрунтів.

Список використаних джерел:

- [1] Доповідь про стан довкілля в Чернігівській області за 2019 рік: Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів. (2019). Чернігів: Чернігівська обласна державна адміністрація.
- [2] Стан родючості ґрунтів Чернігівської області. (2019). Чернігівська філія ДУ «Держґрунтохорона». Чернігів: Чернігівська облдержадміністрація.